

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Oradea, Piafa M. Viteazul
(Nagypiac-tér) 11/a.
Telefon: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő Felelős szerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

Nem értjük

Nem értjük a kormányt és a mai kormányzatot az antiszemita kilengésekkel kapcsolatban. Ezerszer kérdeztük már önmagunktól és számtalanszor azoktól, akik tehetnek róla, hogy mi az oka annak, hogy a kormány annyi keserves tapasztalat után is, mindenkor engedélyezi az antiszemita gyűléseit és lázításait. Bebizonyosodott már sokszor, hogy a zsidóellenes támadások, legelőször a kormányrezsimnek ártanak. Már tudja az országnak minden újságolvasója, hogy a *külföldi pénzügyi tárgyalások sorsa is nem kis mértékben függ attól, hogy van-e rend az országban vagy nincs?* A román állam bonitása szempontjából igen lényeges kérdés a külföldi bankár körökben az, vajjon Cuza ur mikor rendel el gárdáinak mozgósítását a romániai egymilliónyi zsidóság ellen.

Most megint kezdik Radautzban és Bessarabia községeiben. A kormány engedélyezi a gyűléseket. Minden hétre más és más helyen. Bevalljuk, hogy hiába kérdeztük eddig annyiszor, ezt még soha senki nem tudta megmagyarázni, hogy mi esoda „magasabb államérdek” teszi kötelezővé, a mindenkori kormányoknak, hogy az ország zsidó polgárságát szabad prédává dobja oda az antiszemita csoportoknak. A tapasztalat megmutatta, hogy rossz vezetője ez a népi elkeseredettségnek, mert már a tömegek is tudják, hogy a magas kamatot mindenekelőtt az állami banknak köszönhetik, hogy minden nyomorúságnak a világkrízis az oka és nem utolsósorban azon tény, hogy az ország kormánya minden tekintetben szerencsétlen pénzügyi politikát üz. Természetesen hálás feladat az olcsó terményárakat, a nyomasztó bankadóságokat, mely a parasztságot nyomja — a zsidókra fogni. De itt újból el kell sirjuk, sokszor hangoztatott sirásmunkát, mely eddig mindig süket fülekre talált, hogy ez a kétszínű játék mindég megbosszulta még magát. *Ne engedje a kormány szabad prédának a zsidóságot, ne engedje meg az antiszemita gyűléseket, mert akkor azután megint milliókat kell költeni a katonai készenlétre, akkor megint bulletinteket kell küldeni a követségeknek, hogy „dementálja” a híreket, melyek az atrocitásokról világgá röppentek.*

Legyen már elég a kétszínű játékból. Lássuk már egyszer, hogy a kiinduló pontnál erélyes a kormány keze. Hogy akkor intézkedik, mielőtt még baj van s preventív intézkedésekkel teszi lehetővé, hogy ne

üssék félholtra sem a radautzi, sem a storjineci zsidókat. Mikor fogja ezt már megtanulni a Mironescu kormány? Mikor lesz már nyugalom ebben a küzködő országban, hol az elkeseredés napról-napra nő s már rég túl van azon is, hogy egy-egy félholtra vert zsidóval levezessék a nép elkeseredését. Jobb politikát, koncepciózusabb gaz-

dasági elgondolásokat s akkor nem lesz hálás talaja a „kilengések”-nek, melyeket feltétlenül a kormány jóindulata hallgatólagosan támogat.

Ha pedig ez a kormány gyenge volna, akkor adja át helyét egy másiknak — melytől, már előre megmondjuk — sem sokat várhatunk e téren.

Antiszemita támadás Radautzban

Radautzból jelentik, hogy az elmúlt héten M. D. Scherf, radautzi lakos, akinek egy közeli faluban, Francautban malma van, egy kocsival a malma megtekintésére indult. Utközben szembetalálkozott egy szerkerrel, amelyen parasztok ültek, akik a városba tartottak. A parasztok, alighogy meglátták a malomtulajdonost, azonnal kiáltozni

kezdték: *Öljük meg a zsidót!*... Scherfnek nekiestek és véresre verték, a szerencsétlen malomtulajdonos csak annak köszönheti megmenekülését, hogy az egyik paraszt azt mondotta: *Hagyjuk el, mert már megdöglött a zsidó!*... Scherfet súlyos és életveszélyes sebesüléseivel kórházban ápolják, a merénylők közül egyet letartóztattak.

A nagyváradi orth. hitközség közgyűlése

Március 1-én, vasárnap délután 4 órakor tartotta rendkívüli közgyűlést a nagyváradi orth. zsidó hitközség, *Mittelmann Jakab* elnökletével. A gyűlést 20 választmányi tag kérésére hívták össze, a gabella redukció ügyében. Napirend előtt *Fuchs Salamon* kért szót és a legnagyobb megütközéssel és felháborodással említette meg a kolozsvári botrányos eseményeket az ottani főrabbi letartóztatásával kapcsolatban. Indítványozza, hogy írjon át a hitközség a cluji testvérhitközségnek, mely átiratban *legnagyobb szimpátiájának* ad kifejezést és együttérzését tolmácsolja a szomorú eseménnyel kapcsolatban.

Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadja.

Utána az összehívást kérők vezérszónoka és a többi aláírók ecsetelik a szomorú gazdasági helyzetet és kérik a gabella leszállítását, mely egyedüli célja volt a mai közgyűlés összehívásának. *Mittelmann* elnök bejelenti, hogy a legutóbbi húsleszállítással kapcsolatban már 2 lejjel levitték az árat, mely 400.000 lei áldozatot jelent ez évre a hitközség büdzséjében. Az elnök

szerint legnagyobb baj az, hogy négy és fél millió adóhátralék van, a hitközség mehetne ugyan a dobbal, de nem tartja a mai időkben megfelelő eszköznek, nem akar e téren konkurrálni az állammal és a várossal. Ha ennek csak megfelelő hányadát lehetne beinkasszálni, úgy nagymérvű redukció lenne lehetséges. Viszont a hitközséget, éppen a leromlott viszonyok folytán, igen sokan veszik igénybe és nagy terhek nyomják a büdzsét éppen az elszegényedett közönség részéről.

Több órai tárgyalás után elhatározza a közgyűlés, hogy visszatér a gabellaemeléstől állapokra, de a differenciát a boletta rendszerrel kapcsolatban az adószámla bevételeinek fokozására fogja felhasználni. Ezzel meg van a lehetősége annak, hogy az egyensúly fenntartható lesz a hitközség pénzügyi háztartásában.

Végül a közgyűlés elismerését fejezi ki a vezetőségnek azért, hogy a mai súlyos viszonyok között minden lehetőt elkövet, hogy a nagy hitközségekhez méltóan, annak minden intézményét fenntarthatassa és hivatásának mindenben megfeleljen.

A rituális vérvád és a kultura

Akik azt mondják, hogy a zsidóság elleni gyűlölet a kulturátlanság és felelőtlen elemek agitációja, azoknak álljon itt tanulságul az alanti két esemény, melyet a világ más-más részéből jelent a táviró.

Az egyik *Wienből* jön, ahol előadást tartott a napokban egy híres fizikus *Münchenből*. Az illető olyan híres ember, hogy munkáját a Nobel-díjjal is honorálták. Tehát nem egy falusi részeg tanító. S ez a kultúrember egy szót sem szól az ellen, hogy barátai és a vele egy elvet valló horogkeresztesek, ugyanabban a lapban, melyben előadásáról beszámolnak, a legféltelenebb agitációt üzik a zsidók ellen

és a borzalmas rituális vérváddal illetik őket.

Aki azt mondja, hogy ez csak a bigott, vallási fanatizmussal túllüktött Bajorországban történhetett meg és aki azt mondja, hogy ezért kell eljönni az új világnak, hol a vallási elfogultságtól végre megváltsák, azoknak álljon emitt okulásul a következő hír, melyet a „boldog, felvilágosodott” újvilágból hoz a táviró, a szeretett és „vágyódással” emlegetett Moszkvából:

„Az új Oroszországban nem szabad a pópáknak izgatni, ott üldözik a vallást és gyűlölik mindazt, ami a „butaságot” jelképezi. Tehát ebből a „megtisztított” Kánaánból hoz-

zák a hirt, hogy Tula nevű nagy ipari városban antiszemita heccok zajlottak le. Február 14-én nagygyűlést tartott ott a híres „Istentelenek Szövetsége”, melyen főszónok a központ kiküldötte, Savoskin volt. Savoskin „elvtárs” rejtő kirohanást intézett a zsidó vallás ellen és színesen rajzolta a hallgatóság elé a rituális gyilkosságok vérességét és megkapó színekkel ecsetelte, hogy a legutóbb történt néhány gyilkosság is a zsidók lelkiismeretét terheli. Savoskin beszéde óriási izgalmat keltett Tulában és súlyos gondot okozott a szovjethatóságoknak, hogy valamiképpen lecsillapítsák a felizgatót kedélyeket. Az istentelenek szervezete ennek dacára megismételte az előadást és azon Gurow „elvtárs” hasonló tónusban beszélt, mint Savoskin.

Tula városában 80.000 szervezett munkás él és ezek olyan tüntetésekre ragadtatták magukat, melyek azulán teljesen pogrom-jeleget öltöttek. A zsidó üzleteket kirabolák, zsidó lakásokat romboltak és „gyanus” járókelőket inzultáltak. Erős rendőri és katonai készültség érkezett és harcok árán kellett a rendet helyreállítani. Hogy a kommunisták is hivatkozhassanak „eredményre”, közöljük azt is, hogy a két elvtársat kizárták a pártból. Tanulság ebből, hogy hiába üldözik a vallási fanatizmust Oroszországban, hiába nincsenek pravoszláv papok, hiába csináltak a templomokból kubból, hiába minden felvilágosítás, hiába az is, hogy nincs többé „gazdag” zsidó, a vérvád azért ott settenkedik minden „vörös elvtárs” agyában, melyet 100 esztendő alatt sem lehet még GPU-val sem, kiirtani.

Ezért fog el bennünket utálat, mikor zsidógyerekek, mint „megváltásról” beszélnek a szovjetről.

A népek gyölöletét, sajnos, nem tudjuk ellensúlyozni. Sem az istentelenek, sem az istenesek. Ha nem a papság teszi, akkor a vallásgyűlölők „papjai”, Savoskin és Gurow elvtársak”.

Ezért kell nekünk egy talpalattnyi föld, hogy legyen egy hely a világon, hol népi attributumokkal rendelkezünk. Hol a föld a mi földünk legyen és legyen nemzeti szervezetünk. Mi zsidók tudjuk és érezzük, hogy minden népboldogítás hasznára lehet esetleg egy-egy népnek, de a zsidóság csak szenvedésre íteltetett a környező népek körében.

Ez a két hír fájdalmas tanulsága...

1931. március 1.-vel bevezettük fiókküzleteinkben a külföldön is igen előnyösen bevált csoport árákat.

Kérje fiókküzleteinkben a

325, 425, 525, 625 Leies

prima minőségű divatszín és formájú női-, férfi- és gyermekcipőinket. Hogy ezen rendszert és ujitást kedvelté tegyük és vevőink érdeklődését a maximumig fokozzuk, 1931 március hó 1-től április 15-ig minden készpénzért vett cipő után egy ajándék sorsjegyszelvényt adunk, mely résztvesz

Lei 100.000°—

összgyűlési ajándék húzásában.

I-ső húzás 1931. márc. 25.

II-ik húzás 1931. apr. 15.

„DERBY” Cipőgyár R.T.

Minden hithű zsidó csakis „Népünk”-et olvassa!

AZ ÉN ROVATOM

Levél egy halott barátomhoz

(Ullmann Frigyes halálára)

Kedves barátom te, aki már egy hete künn fekszel süppedő sírok és beomló hantok között, te, aki már megbékéltél és minden emberi szervezeden túli, ajkaid és szemeid felett cserépdarabbal és kezeid között a legendás fűzfágacskaival pihened a felbredés nélküli álmot, hozzád adreszszálom ezeket a sorokat s tudom, hogy nem fogsz haragudni rám, amiért ezt a levelet küldöm Neked, hiszen, akik éltükben nem tudtak haragudni, hogyan lennének haragosak abban a világban, ahol nem is ismerik ezt a fogalmat.

Nem is szabad, hogy haragudj reám, hiszen Te jól tudod, hogy a Te személyed, a Te egyéniséged különleges helyet foglalt el érzéseimben és gondolkodásomban. Emlékezz csak vissza, hogy mint gyerekek együtt golyóztunk, játszottuk a langamétát, bigéztünk és egy iskolába, sőt egyes órákra egy osztályba jártunk s később mint felnőttek sokat diskuráltunk együtt és megbeszéltük azokat a napi eseményeket, amelyek akár belőled, akár belőlem az elmondanivalók szükségességét kiváltották.

S Te mindig csak mosolyogtál... Mosolyogtál, mert a mosoly, a derű volt a filozófiád, mert Te tudtál hinni, tudtál akarni egy más eszmekört, egy más millieut s nem azt, amelyet mindannyiunk élünk... Mert tudod Frici, Te is kereskedő voltál és pedig képzett, komoly kereskedő, aki nem böltslegényből, a pudli mellől avanszáltal a „cég” beltagjává s nem a külső dekorum mögé rejtetted a belső tartalatlanságot, hanem a tisztas apai ház szolid és konzervatív erkölceit szívtad magadba és egészítetted ki a modern fiatal kereskedő ambíciójával és tettekre szel elhivatottságával... S mégsem voltál jó kereskedő... Ne haragudj rám, de meg kell mondanom az igazat, nem voltál jó kereskedő...

Azon a megdöbbentő kedden, mikor a lábadozó betegek számára készített levedet kanalaztad és hirtelen, mint amily hirtelen meggyűl a villany, ha a konnektort bekapcsolom, elállt a szívverésed; a doktorok azt konstatálták, hogy szívbénulást kaptál, hogy nem volt jó a szíved, hogy nem volt elég erős... S bizonyára tudományos latin szavakat és terminus-technikusokat hadartak és hebegtek állításaik bizonyítására a kórház váratlanul felzaklatott idegzetű aether-szagu folyosóján.

Hát a szíved ölt meg... A szíved, mely látta a márt és megsejtette a holnapot. A szíved, a tragikus végű, fiatal zsidó szíved, mely mindig hevesen és rendetlenül kezdett dobogni, ha zsidó sorsok katasztrófáját adta hírül a táviró. Megölt a szíved, a 32 éves zsidó szíved, amely zúgott és kalapált benned, ha láttad egykoron viruló életeknek mostoha napjait s vert s vert a véred zaklatott, diszonáns ritmusokat a szívedben, mikor a gázságokat hallottad, mikor a hiénák és keselyűk lakmározását láttad a hullarablás orgiás lakomáján s párányi volt az erőd, mert csak fájdalmat tudott érezni s fájni tudott, fájni szörnyem és kegyetlenül...

Ezért nem voltál jó kereskedő Frigyes! Te urnak születéssel, a szív és lélek arisztokratájának, a Te gondolkodásod nem ismerte a szennyes hétköznapokat, nem ismerte a nemtelen viadalokat, Te azt hitted, hogy a hét minden napja ünnepnap s Te megvetted a kalmárlelkek piszkos machinációit...

Ezért fáj nekem Frigyes, hogy Te elmentél s a mohók, a kapzsi, az erkölcsi gátlást nem ismerő szennyes lelkiületek, a hangoskodók, a felkapaszkodottak, a mérgekeverők most már nem fogják látni a te szemidből a vad, a szemrehányás, az erkölcsi mérlegretétel „mene tekel ufárszínjét”, mert egy jó fiuval, egy nemes szubtilis gondolkodású zsidó emberrel kevesebb van...

És hidd meg Frigyes, hogy ez változhatatlan. Neked most már ott kell pihened a napok végéig; botorul, helytelenül cselekedtél, hogy eltávoztál, rosszul tetted, hogy megszorítottad az érted gyászolókat, nagyot hibáztál, mikor asszonyodat ily hamar özvegyé tetted és tudom jól, hogy ha az egészet vissza lehetne csinálni, akkor Te mégtennéd, de hát hiába, ugye Frigyes?

Valahogy elsietted az egész életedet... Még nem voltál 30 éves sem s már ősz voltál, mint egy 70 éves s most ime örökre eltávoztál, pedig erre lett volna még idő bőségesen... Nem jól csináltad Te ezt...

Ne haragudj, hogy ezt mind megmondottam Neked, hidd meg, hogy őszintén és jószándékkal gondoltam...

Baráti kézzorítással:
Mezey Béla.

**A legszebb
zománcfényű gallérokat tisztítja a
Klein gőzmosóda**
Str. Vlahuța 4 Szent János ucca

**Előbb vagy utóbb mindenki
meggyőződik arról, hogy**

**illatszereket legmegbízhatóbban és legolcsóbban
Gyarmati illatszertárban vásárolhat**

A „HELGA” tejüzem

értesíti az orth. izr. hitközség tagjait, hogy az ארדה כשר tej árusítását megkezdte. Tájékoztatásul közöljük, hogy az orth. kóser tej osztályunk vezetője, Ratzersdorf Frigyesné úrnő és a szerződéses vidéki termelő gazdáink istállóiban ugyancsak megbízható orth. kóser felügyelőink ellenőrzik a fejést.

Kiváló minőségű pasztörizált orth. kóser tejjüket a fogyasztóinknak hygienikusan kezelt és lezárt palackokban már 1/2 literrel kezdve

**literenként 9 lejért mindennap
frissen hához szállítjuk.**

Tegyen egy próbarendelést levelezőlapon vagy telefon útján, kóstolja egyszer meg tejjüket az Ön soha többé nem fog más tejet fogyasztani.

„HELGA”

BIHARMEGYEI TEJGAZDASÁGI ÜZEM RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Oradea, Chelul Crișului (Körös-oldal) 272.

TELEFON: 2.

Lapok a régi Nagyvárad és Nagykároly zsidó történetéből

Találkoztam egyik nagyváradai őssömmel, néhai Reb Dávid Stern hitközségi perceptor urammal, aki azon esztendőben is adóbeszedője vala a nagyváradai kehillának, amikor a nagy Napoleon csillaga már lealudóban volt és Lipcse mellett, a népek családjában, bevált tábornokaitól elpártolt a szerencse, vagyis 1813-ban.

Találkozásomat természetesen nem szabad szöszterint venni, mert hiszen csak emléket fedeztem fel rég elporlott őssömmek. Ámde nekem, ki hosszú idők óta szenvedélyesen nyomoztam régi családi emlékek után, olybá tűnt fel a dolog, mintha tényleg személyesen borultam volna nyakába, bizonyára respektábilis külsejű elődömmek, aki egyszemélyben dédnagyapámmal és ikapámmal azonos és akinek elmúlt élete nyomait Nagyváradon többszörösen is fel-leltem.

Elsőben Lakos Lajos, Nagyvárad volt városi levéltárnoka vezetett nyomra, a váradai zsidóság történetéről írt könyvének 255-ik oldalán, csillag alatt van megírva, hogy a legrégebbi váradai zsidó imaház, a Kolozsvár-uccai „Kis-templom“ egyik fal-mélyedésében látható zsidó emléktáblán van megörökítve az 1813-ik évbéli hitközségi előjárás névsora, akiknek működése alatt épült fel a még mai nap is létező templom és e névsorban van megemlítve fentnevezett Stern Dávid perceptor is.

E könyvbéli megemlékezés és utmutatás alapján indultam el egy nagyváradai rokon kíséretében, — aki szintén tudott a családi vonatkozásokról — felfedező utamra és csakugyan megtaláltam az ódon zsidó templom előcsarnokának jobboldali fal-mélyedésében a héber feliratot és Stern Dávid nevét. Majd szemlét tartva a templom csarnokában, melynek alapítása néhai őssöm nevével is kapcsolatban van, kegyeletes érzéssel tekintettem szét a régi puritán világ emlékét lehelő interiőrben, amelyhez stílusosan illik egy ütött-kopott régi tórafüggöny is, amely a még épen megmaradt kihimzett felirása szerint idestova 150 éves korra tekinthet vissza.

Ezután a hitközségi irattár régiségei között keresgettem.

Ugyanis családi tradíciók szerint, amelyekel néhai Schwarcz Antal, a váradai zsidóság egyik igen alapos ismerője is több ízben megerősített. Stern Dávid volt hitközségi perceptor atyja, Stern József, a 18-ik században, Mária Terézia idején, elnöke volt e hitközségnek, aminek írásbeli dokumentumait Schwarcz Antal saját szemével is látta a régi iratok között.

Stern József emlékét megörökítő fel-

jegyzések után kutatva, kezembe jutott a váradai hitközség egyik régi bőrkötésű hatalmas könyve, hitközségi jegyzőkönyvek gyűjteménye, amelyet régisége dacára csupán a múlt évszázad negyvenes éveiben vették erősebben igénybe feljegyzésekre, míg korábbi dátumu jegyzőkönyvek csak szórványosan találhatók benne. A kötet tanulmányozása után ráakadtam egy 1809-ik évbéli jegyzőkönyvre, amelyen nagy örömmel felfedeztem Stern Dávid aláírását is.

A 36-ik oldalon van ez a jegyzőkönyv, amelyet egy fegyelmi ügyben vett fel a hitközség előjárósága. Az ülésre az adott alkalmat, hogy a hitközség egyik tagja, Jesiah Pest, megsértette az elnököt, Az előjáróság elégtételt adva a megsértett tekintélynek, példás büntetést szabott ki a vádlottra. Ugyanis arra illette Jesiah Pestet, hogy a legközelebbi sevuot ünnepig rendes imahelyéről üljön át egy büntetésből megjelölt másik ülésre és ezenkívül ellátotta

LINOLEUM,

szőnyeg, bútorszövet, selyembrocát és hencsertakaró legolcsóbb beszerzési forrása

Spitzer Izrael és Társa cégnél, SATUMARE

Városi épület. Főüzlet: Oradea.

Ha Satu-Mare-re jön és jól akar RASOLLAL borotválkozni, úgy kerese fel

10 KLEIN borbélyüzletét
5-2 Bathányi ucca 2. (csizmadia-szin épület)

Modern kivitelű

cégtáblák, reklámtáblák, és világító reklámok olcsón készülnek

KLEIN cégfesterőnél
SATU-MARE, Petőfi ucca 8.

GROSZ DÁVID szalmakalapgyár

Satu-Mare, Str. Petru Rores 35/37

Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonalok és nyersanyagok raktára. 50-3

WEISZ JULISKA KALAPÜZEM

Satu-Mare, Kazinczy ucca 2. sz.

Gyárt női file- és szalmakalapot. Ugy Szatmár, mint Erdély legolcsóbb en-gros és detail bevásárlási helye.

5-2

Izrael és Juda

Irtá: SALOM ASCH III.

— Menjetek Ahabhoz és mondjátok neki: Küldj Juda királyáért és vessetek sorso! Aram-Damaszkuszért.

— Egyenlő részre osszák fel és egyik a másikat ne csapja be. És én már megbiztam Samaria kutyáit, hogy száriítsák nyelveiket és nyújtsák előre orrukat, hogy Ahab vért szimatolják.

Ezért ment el Simeoni és két kísérelője az erdőbe, hogy ott felkeressék Michiahot. Két nap múltán megtalálták. Egy zúgba rejtőzködött el, melyet egy forrásnál száraz ágakból font magának. Egy fügefafa is állott ott, melynek gyümölcsét élvezte. Fonyadt falevelekből készített fekvőhelyén aludt. Szomszédságában egy hatalmas tölgyszűrései között építettek a hollók fészket maguknak. Nagyon jól megfértek szomszédaival, különféle szolgálatot is tettek nekik. Segített nekik, hogy fészkeiket a télre kijavítsák, beágyalta tojásaikat mélyebben a szalmába és levelek közé és őrizte a fiatalokat, mikor az öregek eleség keresésére mentek. Kimentek a közeli földekre, magokat szedtek és elhozta nekik. Idővel a hollók annyira

megszokták, hogy kezeiből ettek és kezeiből dugták vízbe a csőrüket, hogy igyanak. Így elfelejtette az isteni ember a méltóságát és rangját, melyet Izrael prófétái között elfoglalt.

Simeoni és kísérelői észrevették, amint fészkeben fekszik és a fiatal hollókkal játszik, melyeket az öregek rábiztak. Csóválják fejüket és sajnálják.

— Michiah, Michiah, mi lett belőled! — sóhajt Simeoni, összecsapva kezeit. — De egy csöppnyi időt sem szabad veszítenünk. Szóljátok:

— Michiah, Michiah! Jöjj a királyhoz. — Miért éppen ma? — kérdi a távolból.

— Izrael és Juda békét kötöttek és mindketten Ramath-Gilead ellen vonulnak. — hs mit akarnak tőlem? — hangzott vissza.

— Isten szavát hallani.

Erre fölkeltek és velük ment.

Mikor a Királyuttra kijöttek, átsütött a nap a fák között, melyek az út mindkét oldalán állottak. Egy rom fehér falai is kicsillogtak egy halom tejfőzől, mely messzi a földek közepén állott. Csak hogy a földeken úgy látszott mint egy sötét árnyék, mert a fű csak akkor kezdett kizöldelni. És éppen

attól, hogy résztvegyen a micvesz vásárlásban...

A jegyzőkönyvet tizenegyen írták alá, köztük Stere is, akinek aláírását egy későbbi unoka megilletődöttségével simogattam végig tekintetemen és titokban megbocsátottam Jesiah Pest néhai váradai zsidó polgárnak, hogy tiszteletlen volt a hitközség elnökéhez, mert így alkalmat adott arra, hogy néhai őssöm megörökítse a kezevonását a hitközség nagy foliásában...

Egyebekben Stern Dávidnak két fia igen fontos szerepet játszott életem körül. Egyik fiát Jesájohunak hívták, a másikat Slomonak. Mindketten Nagykárolyba kerültek, ahol egyik nagybátyjuk lakott. Jesájohu Nagykárolyban telepedett le, ahol nőül nyervén Rav Mose Arje Oesterreich főrabbi egyik unokáját, apja lett az én édesapámnak. Jesájohu Stern 1836-ban hunyt el Nagykárolyban, apámat másfél éves korban hagyva. Édesapám patriarkálisan hosszú életében évről-évre elzarándokolt a nagykárolyi régi sarkertbe, ahol könnyűvel önlözte állala nem is ösmert apja sírját, melynek sírkövén a „Jesájohu ben Dávid“ névjelzés a nagyváradai Stern Dávid perceptorra mutat vissza, mint felmenőre.

Stern Slomo, Stern Dávid másik fia, meglett korában visszakerült Nagyráradra és kiterjedt borkereskedést folytatott. Egyik erdélyi üzleti útján, szintén az 1836-ik évben hirtelen érte utól a halál és a társaságában utazott üzlettársa a Dés melletti Alőr község temetőjében helyezte örök nyugalomra és sírkövet állított neki. E sírkő felirata azonban, miután annak megrendelője nem családbeli ember volt, egy tévedést tartalmaz. Ugyanis Stern Slomo atyjaként nem Stern Dávidot örököltette meg, hanem Stern Slomo nagykárolyi nagybátyját, akinek házában az nevelkedett. Stern Slomo egyik unokája lett az édesanyám és így e révén dupla rokonságba kerültem néhai Stern Dávid volt váradai perceptorral, lévén ő apai nagyatyám és egyúttal édesanyám apai nagyatyja is. Sírkövének kijavítása az emlékeket biztosító leszármazottak kötelessége maradt.

Dr Stern Mór.

úgy a hegyen levő forrásnál, mely olykor-olykor a napfényben felcsillan. Tavasz kezdete volt, a hó éppen olvadt.

Mennek és hallgatnak. Michiah lehajítja fejét. Ámbár Simeoni többször akarja a beszélgetés fonálát felvenni s szól:

— Michiach, Michiach... — de nem merészeli tovább. Végre mégis mondja:

— Michiah a nép a kapuk előtt van. És a két király vár a koronával fejükön. Szólj már egy barátságos szót!

Michiah hallgat.

Kevés idő múlva Simeoni tovább folytatja.

— Nem kell mindég rosszakaratu gáncsolónak lenni. Hisz mi mégis éppen olyan próféták vagyunk mint te. Az egész kapu előtt álló nép áthalad, Istent akarja megkérdezni, akaratát kifürkészni.

Michiah hallgat.

— És most éppen egy szent háborúról van szó Aram ellen. Isten maga parancsolta meg neki. Megjelent Zidkiah ben Kenanjanak és Jamleh-ben Gideonnak és még másoknak. Minden elő van már készítve. A hadiszekerek, a hadsereg. Neked kell lenni az egyetlennek, ki nemet mond? Hogyan?

(Vége köv.)

Anglia Palesztina-politikája

Anglia Palesztina-politikája, amelynek a feladata a Balfour-deklaráció végrehajtása, vagyis egy zsidó nemzeti otthon megteremtésének a hathatós előmozdítása lenne, az utolsó évben két figyelemreméltó befolyásnak lett alávetve. Az angol munkás-kormány, amely programja és az angol alsóházban lévő aránylag kis képviselőlehetőségében gyenge kormánynak nevezhető, megkísérelte a Balfour-deklaráció megcsorbítását, hogy ezzel az arab nemzeti irányzattal szemben előzékenységet tannusítson. Azt hitte, hogy a zsidó tényező az angol-zsidó-arab kombinációban a gyengébb és ezért az engedménypolitika veszélyes útjára lépett, hogy ezáltal az izlám hiveiből követőket nyerjen Indiában. Ennek a kétszínű labilis politikának a következménye Lord Passfield Fehér könyve volt, amely az elmúlt év őszén jelent meg. Anglia azonban elszámította magát a politikájával.

Nemcsak az egész zsidó nép tiltakozott teljes erővel a Palesztina-munka akadályoztatása és céljainak letörése ellen, az is bebizonyosodott, hogy az internacionális jogérzés annyira begyökerezett a vezető politikusok gondolatvilágába, hogy majdnem minden állam felemelte a szavát felelős politikusai által az ellen, hogy a zsidó nép történelmi jogait a pillanatnyi érdekpolitika aprópénzére váltsák. Anglia be kellett lássá, hogy a Balfour-deklaráció nincsen már kizárólag jóakarátára bízva és hogy az internacionális politika kontroll alatt álló problémájává nőtte ki magát.

Az angol kormány törekvése az volt, miután belátta az elkövetett hibát, hogy megváltoztassa Palesztina politikáját, anélkül azonban, hogy ezáltal a presztízse érezhetően szenvedjen. És így kezdődtek meg a tárgyalások az angol kormány és a cionista szervezet elnöke, dr. Weizmann Chaim között, amelyek hetekig elhúzódtak és csak az előző héten fejeződtek be. Ezeknek a tárgyalásoknak az eredményeképpen az angol kormány elnöke Mac-Donald részletes levelet intézett dr. Weizmannhoz, amely Mac-Donaldnak az angol alsóházban tett kijelentése szerint egy hivatalos államokmányt tekintendő és az utolsó Fehér könyvnek kiegészítését, illetve interpretálását képezi. Ha elolvassák azonban ezt a levelet, mely néhány nappal ezelőtt a sajtóban napvilágot látott, azonnal felismerhető, hogy Angliának ebben a levélben leszögeztett álláspontja az utolsó Fehér könyv teljes dezavualását jelenti. Anglia ezzel az államokmánnyal Palesztina politikáját ismét a Balfour-deklaráció és a mandátum alapjaira helyezte.

Mac-Donald Weizmannhoz intézett levelének legfontosabb pontja annak a kategorikus megállapítása, hogy Palesztina nem a jelenlegi Palesztinában élő zsidó lakoságnak, hanem az egész zsidó népnek ügye és hogy a zsidóságnak történelmi joga ma is fennáll erre az országra. A levél egy másik részében megállapítja, hogy Anglia feladatának ismeri el támogatni a zsidó nemzeti otthon felépítését Palesztinában, amint ezt a mandátum és a Népszövetség tárgyalásainak erre vonatkozó jegyzőkönyve megállapítja.

Az angol miniszterelnök leszögezi továbbá dr. Weizmannhoz intézett levelében, hogy a zsidó nemzeti otthon megvalósításához vezető legfontosabb eszköz a zsidó bevándorlás megkönnyítése és a bevándorolt zsidóság letelepítése és kötelezi magát, mindent elkövetni, hogy ezeknek a fontos előfeltételeknek megfelelően.

Ugyancsak elismeri az angol miniszterelnök, hogy földterületeknek a zsidó telepítés számára való rendelkezésre bocsátása, amint azt a mandátum előírja, egyike a nemzeti otthon legfontosabb feltételeinek.

Mac-Donald kötelezi magát egy ankét összehívására, amelynek feladata megállapítani, hogy mely területek bocsáthatók a zsidó telepítés rendelkezésére. Ha figyelembe vesszük, hogy az angol miniszterelnök Weizmannhoz intézett levelében elismeri és méltatja a cionista-szervezet loyálisát az angol kormánnyal való együttműködésben, hogy a Palesztinában eddig teremtel telepítések csodálatraméltóak és az egész ország számára hasznot hoztak, úgy megállapíthatjuk, hogy az angol miniszterelnök levele szakítást jelent Anglia eddigi politikájával. Az angol miniszterelnök levele egy egyszerű gesztussal hatályon kívül helyezi Lord Passfield Fehér könyvét és utat

nyitott egy új bizalomteljes együttműködés számára, az angol és zsidó nép között. Az elmúlt héten az angol alsóházban kérdést intéztek a miniszterelnökhöz, hogyan történt az, hogy a Fehér könyvet formailag nem semmisítették meg, miután a megsemmisítés ténylegesen megtörtént. A kérdésre Mac-Donald kijelentette, hogy dr. Weizmannhoz intézett levele az utolsó Fehér könyv kiegészítését képezi és ha ellentmondások állapíthatók meg a kettő között, úgy ez onnan ered, hogy levele Angliának tényleges politikáját fejezi ki, ami a Fehér könyvben szerkesztési hibák miatt nem történt meg.

A zsidó népnek mindegy, hogy kifogásokat hoz-e fel Anglia, vagy sem, a lényeges csupán eddigi politikájának megváltoztatása. A lényeg az, hogy ismét szabaddá váljék az út egy nagystílusú építőmunka számára és hogy a zsidó népnek megadatott a lehetőség ahhoz, hogy Palesztina felépítése iránti akaratát tettekre válthassa.

Prof. JULIAN SILBERBUSCH.

A Joint-munka és a kisebbségi kérdés

Hogy a zsidó szövetkezeti mozgalom motorikus erejét nyújtó Joint-munkáról fogalmat nyerhessünk, szükségesnek látjuk ismertetni eme óriás szervezet sokirányú és áldásos munkásságát. Szolgálatot teszünk ezzel az erdélyi zsidóságnak, mert bemutatva ezen párhuzamos megszervezett áldozatkészséget, a zsidó szolidaritásnak és testvéri együttérzésnek olyan történelmi példáját fogja megismerni, mely képes volt az egész emberiség nagy drámájának a világháborúnak, legtöbbet szenvedő szereplőjét, a kelet-európai zsidóságot az életnek megmenteni.

Legutóbbi cikkünkben nagy vonalakban vázoltuk a Joint-segélyezés nagy gondolatának megszületését az amerikai Bne-Brit páholyokon keresztül. Jelen cikkünkben megpróbáljuk részletesebben ismertetni azon problémákat is, melyeken a Joint vezetőségének meg kellett oldania is azokat az irányelveket, melyeket a kelet-európai zsidóságnak nyújtott anyagi és erkölcsi

támogatással egyidejűleg szem előtt kellett, hogy tarison. Mert hiszen az a hatalmas erkölcsi és anyagi erő, melyet az amerikai zsidóság, ebben a grandiózus munkában kifejtett, nem merülhetett ki csupán az anyagi segélyezés munkájában. Csakhamar észrevették az amerikai zsidóság vezetői, hogy a világháború befejeztével egy olyan korszak köszöntött be, melyben a történelemben másodszer talán sohasem ismétlődő alkalom nyílt meg a keleti zsidókérdés olyan radikális megoldására, mely az egész világ zsidóságának nagy többséget képező kelet-európai zsidóság jövőjére örökös kihatással lehet.

A wilsoni elveket, a népek önrendelkezési jogának diadalmas gondolatát az egész világ meggyötört része, mint új evangéliumot fogadta és az elnyomott és leigázott népek lelkében óriási visszhangot keltett. A nagyhatalmaknak védtelenül kiszolgáltatott, legyőzött és kis népek, minden erejüket megfeszítve, összes energiájukat összegyűjtve és a wilsoni igazságoktól megígézve várták és hitték az önrendelkezési jogoknak valósággá válását. Itt kezdődött el a Joint-munka politikai része. Ezen cikk keretében nincs tér és alkalom felsorolni és kellően ismertetni azt a küzdelmet, melyet az amerikai zsidóság vezetői a kisebbségi jogok gondolatának galvanizálása érdekében kifejtettek.

A Bne-Brit páholyokban tömörített zsidó szellemi és tudományos élet, munkásságának koronája és örök dicsősége az a levél, melyet Wilson elnök, Európába való utazása előtt az amerikai Bne-Brit nagypáholyhoz intézett, melyben kellően méltányolja azt a munkát, melyet a népek önrendelkezési jogának eszméje érdekében végeztek és ugyanakkor hitet tesz kisebbségi jogok mellett. Ismert tények ezek, melyet éppen a legutóbbi hetekben, kellő részletességgel és megírt tanulmányában ismertetett Hegedüs Nándor, Nagyvárad kiűnözött képviselője a „Magyar Kisebbség” című folyóirat decemberi számában.

Drámai fordulatokban bővelkedő képekben vetíti elénk Hegedüs Nándor azt a lázas diplomáciai tevékenységet, melyet a zsidó nép vezérei a különböző békétárgyalások alkalmával a zsidó és általános kisebbségi jogokért kifejtettek. Céljuk volt a kelet-európai zsidóság kisebbségként való elismerése, kulturális autonómia biztosítása az egyes utódállamokban, hogy így a majdnem megsemmisülésnek elébe néző örök zsidó kulturkincseit a zsidóság számára megmentésük és hogy a további nemzeti és kulturális fejlődést lehetővé tegyék.

Sikeres munkájukat azonban a sanremo-i békeszerződésben a zsidó nemzeti otthon kivívása és a Balfour-deklarációnak a békeokmányba való becikkelyezése tette be, melyben a zsidóságnak Palesztinára vonatkozó történelmi jogát ismerték el.

Bleyer Adolf.

Mielőtt nyomtatványszükségletét megrendelné, kérjen ajánlatot vállalatunktól is. — Készülünk: mindenféle hivatalos és kereskedelmi nyomtatványokat, hirdetőket, folyóiratokat, stb. a legszebb kivitelben és a mai viszonyoknak megfelelő árban. Tipografia GUTENBERG nyomdai műintézet Oradea, Pasagiul Vulturul Negru — Sas-passage

Értesítés!

עוֹרְבֵי תַּרְמוֹתֵינוּ
Kossuth Lajos ucca 4. sz. 1. emelet, 5. ajtó alatti megnyitottuk. Izletes házi kosztot adunk úgy abonnenseknek, mint házon kívül is. — Mérsékelt árai! Utazóknak 10 százalékos kedvezmény. Bankettek és esküvők rendezését vállaljuk.

CLUJ
MENTŐSORSJEGYEK
VII. huzása
március 15-én.

Csakis készpénznyeremények, melyek nyerőnek azonnal kifizetnek. Sorsjegyek összes huzásokra április 1-ig érvényesek, akkor huzzák az

egymillióst főnyereményt is.

Oradeai főbizománys: Union Bank, ahol sorsjegyek állandóan 100 leierért kaphatók.

Rádiók, Csillárok
„ELECTRON”

(volt Povaszán)

PAPP és RAJZ mérnökök, Str. Prințul Carol 1. szám. Telefon 5-35

HIREK

A „Népközlöny” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5331

Péntek, Adar 17, március 6.
Szombat, Adar 18, március 7.
Heti szidra: כ"ח תש"א
Heti háflóra: בית ישראל
Szombat: פרשת פרה

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.50
gyertyagyújtás 5.55
istentisztelet kezdete 6.00
Szombat befejezése 7.00

— A szatmári statusquo hitközség Adar 7-iki gyászünnepélye. A zsidó élet nagyszerű fellendüléséről tett tanubizonyságot a szatmári statusquo izr. hitközség és Chevra Kadisa általános tisztújítása alkalmával. Adar 7-én ünnepélyes keretek között rendkívüli, a vallási élet fejlesztését célzó ünnepi istentiszteletet tartott templomában, amelyen az egész képviselőtestület, Chevra-választmány és a város zsidó társadalmá is részt vett és hallgatta áhitattal zsidó szeretetről izzó beszédet. Itt mutatkozott be és adott programot az ifjuság számára dr. Friedmann Árpád, az ezelőtti főgondnok, most ujonnan választott iskolaszéki főgondnok. A máariváma befejeztével Princz Armin, a hitközségnek immár ötödizben 3—3 éves ciklusra, egyhangú lelkesedéssel lépett a székre. Mély sajnálkozását fejezte ki a gyógykezelésre távolevő dr. Jordan S. főrabbi hosszas betegsége fölött, amely régen akadályozza őt abban, hogy az ifjuság vallási nevelését vezesse, Adar 7. — ugymond — Mézes születési és halálzási évfordulója a legaktuálisabb időpont arra, hogy vallási utánpótlásról gondoskodjunk, amely nélkül a hitközségek elé, a már sok tekintetben vallásnegligáló nemzedék mellett, szomorú perspektíva nyílnék. Az utánpótlás eszméjét szolgáltuk akkor, amidőn a hitközség az iskolaszéki női székébe olyan nagytudású, lelkes férfit iktatott be, mint dr. Friedmann Árpád, akitől a vallásoktatás rönészansát remélt; inti az ifjuságot az új elnök direktíváinak követésére és felkéri az iskolaszéki elnököt székfoglalójának megtartására. — Dr. Friedmann A. szélesen megalapozott beszédében szökött a zsidótörténet három korszakáról, mely a nép kezdetétől a babiloniai fogósáig, majd a második templom pusztulásáig, végül innen az ujkorig terjedt. Az áhitatteljes istentisztelet egy jól sikerült 60 terítékes társasvacsora követte a hitk. tanácsstermében, amelyben az intézmények vezetői és funkcionáriusai vettek részt. Itt Princz Árpád hitk. elnök sajnálattal emlékezett meg, két betegsége folytán távolevő vezérégyéniségről: dr. Jordan S. főrabbi és Steiner v. alelnökről; Klein J. dajan a Palesztinában 119 éves korban elhunyt nagy rabbról. S. L. Alpandiról elmélkedik, majd dr. Friedmann kegyelettel emlékezik meg a hitközség elhunytjairól: Klein Vilmosról és Bárány Samuról, akik egyaránt buzgó munkásai voltak a közéleti intézményeinknek. Dr. Hunvald Izidor egy zsidó iskola létesítésének eszméjét lanszirozza. Miután még a kántor, Fried Emil, a Chevra Kadisa első elnöke (Fried Dezső mai Ch. elnök édesatyja) lelkiüdvéért él molé pachamimot recitált, a lelkes hangulatu bankett véget ért.

B. M.

— Új vallásos egyesület Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: A közelmúltban „Jerusalem” név alatt egyesület alakult, mely a vallásos zsidó szellem istapoását és kulturmunkáját tűzte ki feladatául. Az egyesület élén: A. Kook főrabbi, prof. Klein, Fränkel, Struck és R. Binyamin, valamint Agnon írók ismert neveivel találkozunk. Az egyesület vidéki

helyicsoportjai alakulóban vannak. A vezetőség remélt, hogy a közeljövöben 1000 új tagja lesz az új egyletnek.

ארטה כשר
Hungária Étterem
SATU-MARE, TOMPA UCCA 1. sz.
Utlazóknak
10%
engedmény.

— Antiszemita botrány Glienicke vadászkastélyban. Berlin, február 28. A glienickei vadászkastélyban a napokban tartották meg Frigyes Lipót herceg hagyatékának árverését, melyen antiszemita botrányt rögtönöztek. Az árverésvezető mindenekelőtt kikiáltotta, hogy „ki a zsidólapokkal!” Erre botrány tört ki és a közönség ordítózni kezdett, hogy le a Mosse-lapokkal, a „Vorwärts”-el, csak a „Lokal-anzeiger” maradjon bent. Nehány embert inzultáltak, kikről azt hitték, hogy „zsidó” lapokat tulajdonosok.

— Zsidó lesz Románia boxbajnoka. F. hó 21-én szombaton este a zsidó Moji Spakow Románia volt box-bajnoka mérkőzött Pavelescu, szintén volt bajnokkal. A mérkőzésre hatalmas számban vonultak fel a „Pluj jidan” és a „Bravo Spakow” kiabáltak. A mérkőzés előzőleg 10 á 3 perces menetben volt megállapítva, azonban a 4-ik menetnél már a bíró Pavelescunál végkimerülést által előállított harcceptelését állapított meg és a zsidó Spakowot győztesnek és Románia középsúlyú boxbajnokának deklarálta. Március havában Spakow Románia jelenlegi bajnokával Axio-tival méri össze erejét, amikor az összes boxkategoróriák bajnoki címéért a „Champion Najional Românien” fognak küzdeni, Sportkörök Spakow győzelmét — a legutóbbi formája után ítélve — bizonyosra veszik s így a román nemzet box-bajnoka egy dudești gheftóban lakó „Jidan” lesz.

— A német diákegyesületek a numerus klauzusért. Berlin, március 1. A „Német Diákegyesület”-ek legfőbb választmánya elhatározta, hogy feltétlenül a numerus klauzus mellett foglalt állást. Ezzel a határozattal elérték azt, hogy a német diákszövetség minden egyes tagja kötelezi magát arra, hogy harcolni fog azért, hogy a zsidókat kizárják a német főiskolák kötelekéből. Ugyilátszik nem volt elég tanulság a háboru és nem elég az egész világ antipátiája a németekkel szemben, mert még mindig a gyűlöletet hirdetik nemcsak a franciák, hanem a benszülött zsidósággal szemben is, kik igazán sokat tettek hazájuk érdekében és kiváló hazafiak. De mit ér az, a teutonok utódainál? A zsidókat mégis határtalanul gyűlölik.

— Száz zsidó pékséget bezártak Lengyelországban. Varsó, március 1. A pékségek mechanizálásáról szóló törvény életbeléptetésével az elpusztulás veszélye fenyegeti a zsidó pékipart, Lengyelországban. Bialystokban 100 zsidó péküzemet bezártak már. Az ottani városi tanács rendkívüli gyűlést tartott ez ügyben és Koscialkowsky vajdához kérvényt nyújtottak be, melyben kéri, hogy további bezárásokat ne eszközöljenek. Ha a törvényt mindenütt végrehajtják, sokszázezer zsidó-exisztencia ismét kenyér nélkül marad Lengyelországban. A napokban ülésezik a zsidó pékek országos szervezete és foglalkozni fog azzal a veszéllyel, mely ezt az iparágat veszélyezteti.

— Csendélet a Grabenen! A bécsi terek egyik legszebbikén, a Grabenen, létezik egy parfüm-üzlet, „Fioris” a neve. Az illatos üzlet kirakatában tábla esügg, a következő felirással: „Zsidó vevőkre nincs szükségünk!” Arra ment egy Lux Rudolf

nevű zsidó könyvelő és így szólott: „Micsoda örült dolog!” Mire az üzlet egyik alkalmazottja „kuss zsidó!” felkiáltással a könyvelő arcába csapott. A harcias segédet a rendőrségre kísérték, hol megállapították az ütések nyomát is. A bécsi bíróság, hova az ügy került, felmentette Karl Eberle segédet, mivel nem találta testisértésnek az elkövetett bűncselekményt. Bölcs bíró. Ugy látszik, zsidót ülti még a wieni Grabenen sem drága multság.

— A munkácsi Chevra Kadisa pere Spira rabbi ellen. Munkács: A napokban tárgyalta az itteni bíróság előtt a munkácsi Chevra Kadisa elnökének: Weinbergernek perét, Spira munkácsi rabbi ellen. Spira rabbi a Chevra Kadisa működését becsületben mélyen sértően gyalázta s ezért a bíróság 200 cseh korona büntetéssel és a költségek megfizetésével súlytotta.

— Erdélyi származású 19 éves zsidó diák lett a Montpellieri sakkbajnokság győztese. A múlt héten zajlott le délfranciaország centrumának, Montpelliernek sakkbajnoksága, melynek ez évi győztese meglepetésszerűen Barabás Sándor lett, egy ottan tanuló erdélyi zsidó diák. Ezen a versenyen, melyen Montpellier legkiválóbb sakkmatadorjai vonultak fel, az ifju zsidó tehetség egy eldöntetlen kivéve, minden játszmában nyertesként került ki. Az ovációban részesített zsidó diák a montpellieri sakkör invitációjának eleget téve, szimultán játszott a versenyen résztvevő mesterekkel, melyekkel szemben aratott újabb győzelmei, gyarapították sikereit. A szimultán versenyen 11 játszma közül 7-tet nyert meg, 3-at veszített és egy pedig eldöntetlen eredménnyel végződött. A zsűri Barabás Sándort igen szép tiszteldíjjal ajándékozta meg.

H. L.

x Aki friss és egészséges akar lenni és nem akarja, hogy kemény legyen a széke, folyton fájjon a feje és bőre tele legyen mindenféle pattanással, az igyék hetenként egyszer-kétszer reggelizés előtt egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Közokházakban végzett orvosi megfigyelések szerint a Ferenc József vizet különösen a gyomor-, bél- és máj-betegek használják szívesen, mert ez minden kellemetlenség nélkül biztosan hat. A Ferenc József keserűviz gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Meghalt az utolsó 48-as honvéd. Link Henrik isaszegi kereskedő február 25-én 104 éves korában elhunyt. A község és környék legnépszerűbb embere volt. Részt vett a 48-as szabadságharcban. Az utolsó 48-as honvéd halt meg vele. Fia, Link Lipót fővárosi nagykereskedő, a pesti izr. hitközség képv. testületi tagja gyászolja. Temetése február 27-én folyt le óriási részvét mellett.

INGYEN

! ?

!

harisnya LEITNER-nél a „Höfcherke” harisnyaházban. Sas palota, Piaja Unirii 4 12 készpénzért vásárolt cikk összértékének 1/10 rész arányában. Ugyanott „Bizalom” könyvecskére is vásárolhat. Szombaton csak este nyitva.

TAVASZI RUHÁIT, KABÁTJÁT, TRENCH-COAT-JÁT máris tisztítsa ki, vagy festesse át

VÉGH-nél

Bémer-tér 2.

TELEFON 2-17.

Lilium-utca 5.

— **Meghalt rektor Adolf Schwarz.** Dr. Schwarz Adolf, a bécsi rabbiszeminárium világhírű rektora 86 éves korában február 14-én elhunyt. Istenáldott élet volt, mely egymásután két hivatást teljesített, 1875-től 1893-ig karlsruhei rabbi, 1893-1931-ig pedig a wieni Isr. theologische Lehranstalt rektora. A Pápa melletti Tevelben született Schwarz Adolf, magyar jesivákon szivta magába a Talmud üdítő vizét, Frankel Zakariás vezetése tágabb horizontokat nyit a vasszorgalmu bochernak, ki Freudenthal, Graez, Rossi és Zuckermann vezetése alatt gyarapítja tudását. 1871-ben nyeri a szeminárium Lehmann József ösztöndíját System und Berechnung des jetzt bestehenden konstanten jüdischen Kalenders mit Berücksichtigung seiner historischen Entwicklung című munkájával, melyet Zuckermann tanítójának hatása alatt írt. Midőn a pesti rabbiképzőt meg akarják nyitni, komolyan foglalkoznak Schwarz kinevezésével. 1893-ban lesz a bécsi új rabbiképzőnek rektora, talmud és homiletika professzora. Ezzel életének új korszaka kezdődik. A talmud módszertanának tudományos feldolgozása foglalkoztatja és számos irata, mely a bécsi rabbiképző intézet értesítőiben látott napvilágot, foglalkozik e diszciplínával, mellyel eddig csak régi autoritások foglalkoztak héber nyelven előbbi századokban. „Die Kontroversen der Schamaiten und Hilleliten, Ein Betrag zur Entwicklungsgeschichte der Halacha. Wien 1893” első ilyen műve munkája, mellyel a bécsi rabbiképző megnyitását ünnepli. Tanítványai közt kiemelkednek sokan, így Chayes, a bécsiek nagynevű elhunyt fő-rabbija. Jámbor, szerény életet él, barátjai talmud foliások, melyeket csaknem utolsó napjáig szeretettel forgatott. Február 16-án temették el az elhunyt rektort a bécsi központi temető halottasházából. Óriási közönség jelent meg, hogy megadja a végtisztességet az ősz tudósnek. Az elhunyt híve volt a Palesztina-eszmének és tanítványait ebben a szellemben nevelte. Emleke örökké élni fog.

— **A munkácsi rabbi botrányt okozott Wienben.** A múlt héten pénteken a munkácsi rabbi egy schiffgassei szállodában tartózkodott, hol megszakította néhány napra abbáziai utazását. A péntek esti vaesoránál sok magyarországi chassid vett részt, kik régi szokás szerint a hal „sirájim”-ból kapkodtak. A hal után tartott beszédében a munkácsi rabbi erősen kirohant a zsidó pártok ellen, kezdte a cionistákon és végezte az agudistákon. Támadásában nem kimélte a slobodkai jesivát sem és chevroni szent mártírok ellen is beszélt. Az egyik jelenlévő eloltotta hirtelen a vilányt és a sötétségben nagy verekedés keletkezett, melyben valamennyi jelenlévő aktíve vagy passzíve résztvett. Természetesen a rabbinak félbe kellett szakítani beszédét, de a verekedés tovább folyt a jelenlévő belci és munkácsi chassidok között, mely csak akkor szűnt meg, amikor a rendőrség is közbelépett.

— **Jabotinskynek Palesztinába való beutazását követelik.** Jeruzsálem február 18. Folyó hó 12-én az Assefat Hanivcharim Zsidó nemzeti gyűlés Sir John Chancellor kormányzóknál küldöttségileg jelent meg és a nemzetgyűlés által egyhangulag elfogadott következő rezolúciót nyújtotta át: „A palesztinai zsidó nemzetgyűlés tiltakozik az ellen hogy az Assefat Hanivcharim tagjának Wladimir Jabotinskynek nem engedik meg az országba való visszatérést, dacára annak, hogy van beutazási vizuma. A palesztinai kormányt felkérjük, hogy vegye revízió alá az ezügyben hozott határozatot és tegye lehetővé, a nemzetgyűlés eme megválasztott tagjának visszatérését.

— **Zsidó hangosfilm készül.** New-Yorkban társaság alakult, kizárólagosan jiddis nyelvű hangosfilmek készítésére. Néhány film el is készült már és több amerikai vállalkozó el is utazott Varsóba, hogy az ottani zsidóságnak bemutassák az új filmeket.

— **Egy palesztinai jogász egyetemi tanár lett Genfben.** Dr. Naitan Feinberg, ki már évek óta Genfben él és a népjogok terén tudományos munkásságot fejt ki, a genfi egyetem jogi fakultására magántanárrá nevezték ki.

— **Meghalt a bolga hadsereg egy zsidó tábornoka.** Páris február 28. (I. T. A.) Louis Bernheim altábornagy, ki a világháboruban az első számú bolga hadtest parancsnoka volt, 69 éves korában Párisban elhunyt. Bernheim ki zsidó volt, tulajdonosa a Lipót rendnek, mely a legmagasabb bolga kitüntetés.

— **Bécsi chalucok utaztak Palesztinába.** Wien, március 2. A napokban utazott el 16 chaluc Palesztinába, akiket sokan kísérték ki a vasutállomáshoz, hogy ott búcsút vegyenek tőlük. Formálisan érezni lehetett az újraéledt energiát és építési kedvet, mely kisugárzott a 16 ifjúból, kik szimbolizálták azt az újjáéledő lelkesedést, melyet az angol hormány Palesztina-politikája annyira elhervasztott, a Fehér könyv megjelentetésével.

— **A Jordan elektroművek megnyitása halasztást szenved.** Jeruzsálem, március 1. (J. T. A.) A Hauran vidékén dúló felhőszakadások folytan áradások történtek. A Ruthenberg művekhez tartozó vezetékek 30 méteren kárt szenvedtek és az állomás transzformátora is megsérült. Ezáltal a megnyitás halasztást szenved. A Palestine Electric Corporation londoni irodája nyilatkozott a zsidó távirati ügynökségnek, hogy az okozott kár aránylag nem nagy. A megnyitás csak rövid időre halasztatott el. Az elektrifikálási program első része befejezést nyert. A

Utazók figyelmébe!

Ha Baia-morera jön, olcsón és jól akar élkezni és megszállni, feltétlenül keresse fel **ISZAK FERENC** **אִשְׁתֵּי כֶּשֶׁר** vendéglőjét, ahol elsőrendű lakást és kosztot kap.
Baia-Mare, Kispiac-tér Központ.

Kölcsönöket

jelzálog vagy kézzizálog fedezet mellett
előnyös feltételeket nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală Soc. Anon.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

Hirdetmény.

Az Oradeai Izr. Szentegylet Chewra-Kadisa bekebelezési bizottsága nevében az érdekelt felek szives tudomására hozom, hogy az ideai bekebelezések február 8-tól kezdődőleg 6 (hat) egymásután következő vasárnapon vagyis február 15, 22, március 1, 8 és 15-én, minden alkalommal d. u. 3-5 óra között az Ort. Izr. Hitközség tanástermében (Fuchs Mór-u.) tartatnak meg és felhívom azon hittestvéreket, kik egyetünk kötelékébe tagul óhajtanak belépni, azok fenti napokon a bizottságnál megjelenni sziveskedjenek.

Kivételes értéket kölcsönöz az ideai bekebelezésnek, hogy a Szentegylet ez évben ünnepli

200 éves fennállásának jubileumát

és számítunk arra, hogy a jubileumi évre való tekintettel különösen számos hittestvérünk fog jelentkezni, hogy nemes célú törekvéseinkben segítségünkre legyen.

Írásbeli folyamodások a titkári hivatalhoz (Fuchs Mór-u. 2) intézendők.

Oradea, 1931 február hó.

Leitner Lázár
a bekebelezési bizottság elnöke.

Művészi perzsaszőnyegeket, szövött gobelineket, külföldi fonalakat

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti Iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No.17.

Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölhetnek.

legrövidebb időn belül az áramkört Haifaig terjesztik ki. A közeli időben kiépítik a magasfeszültségű áramvezetékét Jaffaig. Amennyiben a termelt árammennyiséget igénybe veszik, azonnal az Abadiehnben építendő második centrálét kezdik építeni. Ha szükség mutatkozik, a harmadik centrálét is felépítik a Tiberiás tó északi részén, hol egy 200 méteres vizesést fognak kiépíteni a Nerom-tó és Tiberiás-tó között.

— **Középázsiai új letelepülést tervez a szovjet.** Az uzbekistáni zsidók háboru előtt főképpen nyersbőr és gyapjúkereskedéssel foglalkoztak s ezen középázsiai tartományban, mintegy 9000 zsidó család él. Természetesen a szovjeturalom óta a zsidók helyzete gyökeresen megváltozott és most a moszkvai „Komzet” utasítást adott az uzbekistáni szovjet gazdasági vezetőségének, hogy az ottani 9000 zsidó családból 5000-et máshova kell letelepíteni. Az ottani birtokelosztó hivatal jelentése szerint, Uzbekistanban letelepülést lehetőleg sincsen, ellenben Tadjastan és Kazakstan vidékén, egy nagyvonalú kolonizációra tág tér nyílik most, ott letelepülésre alkalmas síkság van.

— **Vágatási tilalom és a német szociáldemokraták.** Köln, február 27. A thüringiai parlamentben a vágatási tilalomról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál a kommunisták és a német néppárt mellett a törvényjavaslat második olvasásánál a szociáldemokraták is tartózkodtak a szavazástól. A javaslatot második olvasásban is elfogadták. A kommunisták és német néppárt állásfoglalása nem lep meg bennünket, mert erről az oldalról szokva vagyunk, hogy a zsidók iránti türelmetlenséget minden alkalommal kimutatják. A szociáldemokraták részéről ez nem volt várható, annál nagyobb az elképedés, sőt felkábordás ezen lelkiismereti kényszer miatt, melyhez a szociáldemokraták is segédkezett nyújtottak. Brémában is megelégedtek a szociáldemokraták a szavazástól való tartózkodással. Szükséges, hogy a szocialisták pártja e téren végre nyíltan színt valljon, hogy mi a párt hivatalos álláspontja a zsidó vágatási módszerrel szemben.

— **Weizmann semmi körülmények között nem vállalja az elnökséget.** Londonból jelentik. (J. T. A.) Prof. Dr. Chaim Weizmann, közvetlenül Palesztinába való elutazása előtt nyilatkozott a „Jewish Times” lap tudósítójának, hogy semmi körülmények között nem vállalja a kongresszus után továbbra is a Cionista Világszervezet elnökségét. „Aminthogy nem lehet keletet nyugattal összehozni, éppen úgy lehetetlenség engem rábeszélteni arra, hogy továbbra is a szervezet elnöke legyek.” Kijelentette még Weizmann, hogy egyetlen célja most az, hogy a zsidó nemzet otthon felépítésében oly kedvező helyzetet teremtsen, mely lehetővé teszi számára, hogy jobb állapotban adja át a szervezetet, ahogy annak idején átvette.

— **Héberül beszéltek a varsói rádióban.** Varsó, március 1. A lengyel kormány beleegyezett abba, hogy Leib Jaffe, a Keren Hajjeszod palesztinai kiküldöttje, ki jelenleg Varsóban tartózkodik, héber beszédet tartson a varsói rádióban. A beszéd 15 percig tartott és a palesztinai újjáépítésről szólt.

— **Új zsidó könyv.** A híres cseh írónak, Frantisek Langernek testvére Georg Langer, könyvet írt. A „zsidó imaszij” címen, mely most jelent meg a wieni pszichoanalitikai könyvkiadóvállalat kiadásában.

— **A német-zsidó vendéglősök panaszkodnak.** Oberhofban az elmúlt héten a németországi zsidó vendéglős és hoteltulajdonosok szövetsége gyűlést tartott. Súlyos panaszok hangzottak el a gazdasági krízis miatt, mely az elmúlt évben 60 százalékkal csökkentette a zsidó hotelek és vendéglők forgalmát Németországban. Amint az árakat illeti, megállapodásba ment, hogy 550 márka átlagárban fogják a zsidó vendéglősök és penziók árait számítani.

— **Oroszországban elrabolt zsidó műkincsek árverése.** Berlinből jelentik: A berlini nemzetközi művészeti árverési csarnokban megrendítő árverés zajlott le a napokban. Itt cserélt gazdát háromezer márkáért az a sok zsidó templomi műkincs, amelyeket a szovjethatóságok a különböző orosz zsidó templomokból és magánosoktól elraboltak. Külföldről és Németországból számos műgyűjtő jelent meg ennél a szomorú aktusnál, hogy legalább álló helyre jussanak ezek a nagybecsű kegyeleti tárgyak. Háromszáznolcvan márkáért kelt el egy gyönyörű tórákorona, melyet egy magánfélfelt vett meg. A korona abroncsán madarak és aranyozott oroszlánok alakjai baldachint tartottak, mely fölé egy korona borult. Kis csengőcskék és színes ékkövek díszítették még ezt a tóraékszert. A korona 1750-ből származik. Egy fali menóra 1800, egy chanuka-lámpa 200 és a XVIII. századból való fűszerszelencék többszáz márkáért árban, egy tizenkét gyertyára szolgáló kandelláber pedig 380 márkáért cserélték gazdát.

— **Dr. Herzl Tivadar Zsidó Állam című könyve** dr. Blank Illés fordításában, kapható a Gutenberg nyomdában, Oradea Sas-passage. Ára 40.— Lei, a pénz előre való beküldése esetén postadíjmentesen lesz szállítva.

— **A német Reichsbank Palesztinára szóló váltókat és csekket vásárol.** Berlin, február 28. A német állami bank mostantól kezdve vásárol 6 hónapra szóló palesztinai váltókat és csekket, a német Goldkontobank számlájára. Az értékek szólhatnak palesztinai fontra, angol sterlingre és német márkára.

— **Amerikai zsidók hadikárpótlást kaptak.** Washington, február 26. (J. T. A.) Számos amerikai zsidó, a egyes német-amerikai Claims-bizottságtól 50,000 dollár kártérítést kapott azon károkkért, melyet a háboru alatti katonai operációk okoztak Kfar Saba-ban (Palesztina).

— **A seini-i mizrachi ifjúságunk** március 7-ikén, este 9 órakor, a Korona szálloda nagytermében tartandó Purimi estélyének műsora a következő: Megnyitó: Tolnai Sándor, Szavalt: „Nem mondta meg Eszter”. Szavaltja: Benedikt Bella. Zsargon dialog: Előadja: Steinmetz Miklós és Lebovits Jenő. Vadalát. Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Noti Károly. Előadja: Fried Margit és Judovits Margit. Énekszám: Előadja: Katz Klári. Szavalt: „Uj tavasz elébe”. Irta: Giszkalai János. Előadja: Schwartz Helén. Diszpenzáció: Vigjáték 1 felvonásban. Előadja: Jakab Magda, Simon Erzsébet, Weinstock Sári. Kuplé: Előadja: Steinmetz Miklós és Lebovits Jenő. Kontra: „Gyerünk”, Vigjáték 1 felvonásban. Előadja: Judovits Albert, Friedmann József, Weisz Lajos, Markbreiter István, Izsák Ignácz. „Salsanath Jaankov” Előadja: a Kórus.

— **Marc Chagall Palesztinába utazik.** A Párisban lakó híres zsidó festőművész, Marc Chagall rövidesen Palesztinába utazik. Egy híres párisi kiadótól megbízást kapott új biblia illusztrációk elkészítésére. Az ehhez szükséges előtanulmányok elvégzésére utazik a művész Palesztinába.

— **Rachel sirja a párisi gyarmati kiállításon.** A párisi gyarmati kiállításon, amely ez év májusában fog megnyílni, felépítették a Rachel sirjának plasztikus másolatát. A pavillon belsejében arab szőnyegeket és zsidó iparművészeti tárgyakat fognak árusítani.

— **Uszó zsinagóga Trieszt és Jaffa között.** Az Adria nevű gőzösön, mely Trieszt és Jaffa között közlekedik, zsinagógát rendeztek be. A trieszti hitközség adományozta a tórárt, míg a tóraszekrényt Jeruzsálemben készítették el. A jaffai zsidók adományozták a tóra felszerelését.

— **Csernovitzban sem szeretik a zsidókat.** Csernovitzban a háboru után számos uccát neveztek el olyan kiváló zsidó férfiakról, kik a város fellendítése érdekében sokat áldoztak. Azonkívül uccát neveztek el Herzl Tivadarról is. A most történt újabb uccaelnevezések alkalmából

MEGNYILT KÖNIG nőikalap-szalonia

(Sas-passage főbejárata)
Állandó modellujdonságok!

Cimre ügyelni!
Szolid árak!

I. V. O.

FEST, TISZTIT

Gondosan megválogatott festékekkel, vegyszerekkel, melyek az anyagot nem gyengítik.

Mészáros-utca 4 (Royallal szemben) és Uri ucca 34

ezeket az uccaneveket elhagyták és másokat határoztak el. A városi tanácsban erélyes interpellációk hangzottak el, hogy vegyék revízió alá ezt a zsidó lakosságra sérelmes intézkedést. Kérték, hogy küldjenek ki egy minden nemzetiségből összeállított bizottságot, mely hivatott legyen arra, hogy a már megvolt uccaneveket ismét elhelyezze a megfelelő uccák falaira.

— **Kampóskeresztesek Skandináviában.** Berlinből jelentik, hogy a nemzetiszocialista sajtó hosszabb jelentést közöl Koppenhágából, mely szerint az antiszemitizmus a skandináv államokban is feltűnő módon lábrakapott. A dánok mentalitásával ellenkező a gyűlölet hirdetése, de azért ott is van egy kis csoport, mely „Hagekorset” (Kampóskereszt) néven lapot ad ki az antiszemitizmus érdekében. Ezt a lapot a svédek és norvégek is olvassák. Jelszava a lapnak: „A nemzeti germánosság a nemzetközi zsidók ellen!” A német nemzetiekkel akarnak együtt dolgozni. A dán pártvezért Ejnar Baaben-nek hívják. Ugy látszik, ezt akarja kenyérkereseti forrásnak és a feltűnési vágy levezetőjének.

— **Lord Melchett végrendelete ismeretlen még.** London március 1. Lord Melchett özvegye nyilatkozott, hogy a „Sunday Express” c. lap azon híradása, hogy Melchett lord végrendeletét már ismerik, légből kapott koholmány, mert azt még egyetlen ember sem ismeri s csak néhány hét múlva fogják felbontani. Ugyan így nyilatkozott Melchett lord legjobb barátja H. L. Nathan őrnagy, alsóházi tag is és a maga részéről is demantálja a fent említett lap híreit.

A KEREN HAJJESZOD directoriuma: Minden országok zsidóságához!

Ha valaha az volt a dolga a Keren Hajjeszodnak, hogy a közös eszme és a közös mű kedvéért, minden elválasztó különbségen túl, közös teltre egyesítse a cionista mozgalom és a zsidó közösség minden erejét, hogy áldozatra és teljesítményre hívja fel őket, úgy mos itt az ideje a cselekvés szükségességének! Ezért: élj az idővel!

A világ minden táján dolgozó bizottságainkhoz küldjük ezt a szöveget. Ahol dolgoznak, ott meg kell sokszorozni és siettetni kell a munkát. Ahol kedvezőtlen gazdasági viszonyok miatt — és vajjon melyik országban nincs gazdasági inség, ahol a Keren Hajjeszodnak dolgoznia kell? — elhalasztották a munkát, ott azonnal meg kell kezdeni. Veszélyben főrog a nagy mű, ha bizottságaink, munkatársaink és barátaink nem érik meg azt a feltételt, amelyet a kongresszus elhalasztásával adtunk.

Óriási a feladat, amely a Keren Hajjeszod előtt áll. Használjatok ki érdeken minden percet!

A Keren Hajjeszod Direktórium:

Oscar Wasserman, Dr. A. Hantke,
Leib Jaffe.

ארטה' כשר
Restaurant

Oradea, Zöldfa-ucca 10

GROSZ

Timișoara, Lloyd-sor 8
Utazóknak 10% engedmény.

OLVASSÁTOK és TERJESSZÉTEK

a „NÉPÜNK”-et,
az erdélyi vallásos zsidóság
egyetlen hetilapját.

Anyák! Höfer hintőpor, krém, szappan elősegíti a baba fejlődését.

Rövid hírek

Az oroszországi Tula városban a valóságellenes szervezet gyűlést tartott, amelyen az egyesület elnöke éles támadást intézett a zsidók ellen. Szavainak hatása alatt a hallgatóság formális pogromot rendezett, amelynek során számos zsidó üzletét kifosztották és igen sok járókelőt az uccán véresre vertek.

A jeruzsálemi héber egyetem nagy hírű professzorát, dr. Fritz Bodenheimert, a minnesotai (Egyesült Államok) egyetem, előadások tartására hívta meg.

Vilnában a baloldali szociálisták ellen irányuló hatósági intézkedés folytán 89 zsidó szociálistát letartóztattak, közöttük Saliman Reisent is a „Tog” főszerkesztőjét is.

Montevideo zsidósága abból az alkalmából, hogy Uruguay százéves függetlenségi ünnepét ülte meg, Albert Einstein mellszobrát ajándékozta a városnak.

Jakob Epstein Baltimoreban (USA) 5000 dollárt adományozott olyan szegénysorsu zsidó egyetemi hallgatóknak, kik tanulmányaikat a jeruzsálemi egyetemen folytatják.

A Jewish Agency vezetősége tervbe vette, hogy 130 árva yemenita gyermeket fog áttelepíteni Palesztinába.

Saloniki városának legősibb része, a gettó, a városrendezési akció folytán lebontásra kerül. 800 zsidó családnak új lakás után kell néznie.

Montrealban meghalt Kanada legöregebb zsidó asszonya, Mirl Hyams, 105 esztendőskorában.

Samuel A. Cortez, ki nemrégiben halt meg Bristolban (Connecticut USA) és a Szt. József rend tagja volt, végrendeletileg a bristoli Beth Izrael zsinagógának 5000 dollárt hagyományozott.

Angliában azok a zsidó borbélyok, kik szombaton zárva tartják üzleteiket, engedélyt kaptak, hogy ezentúl vasárnap nyíltan dolgozhatnak.

Olcsó tavaszi vásár!

	azelőtt Lej	most Lej
1 pár női harisnya	35	17
1 „ selyem flor harisnya	75	39
1 „ selyem harisnya	75	39
1 „ valódi selyem női harisnya	195	100
1 „ sima kötött férfi zokni	18	10
1 „ mintás „	30	15
1 „ flor férfi zokni	55	28
1 „ egész finom flor zokni	75	39
1 „ gyermek palent harisnya n. 1.	16	9
1 „ „ flor	1. 55	19
1 „ gyermek zokerli finom	18	9
1 drb I-a női ing	110	65
1 „ I-a női kombiné	190	98
1 „ selyem tusor kombiné	275	168
1 „ himzett női hálóg	240	125
1 „ selyem tusor hálóg	420	225
1 „ egész pulpln I-a férfi ing	400	195
1 „ „ I-a rövid nadrág	175	78
1 „ I-a férfi hálóg	250	145
1 „ I-a selymes nyakkendő	30	12
1 „ I-a tiszta gyapju férfi és női pullover és mellény	450	188

I-a gyermek kötött mellények már 98-leitől feljebb

KLEIN SÁNDOR & Co.

Sas Passage 2-1 Főbejárat

Értesítés

A n. é. közönség figyelmét felhívom, hogy legprimább frissen olvasztott libaszir bőr és haj, valamint elismert legkitűnőbb füstölt hus, nálam a legelgondolhatóbb olcsó árban beszerezhető, míg az olcsó árhullám tart.

Ugyanott legprimább ujjatoll és pehely kapható legolcsóbb árban

Friedmann Samu

baromfi és zsirnagykereskedő

ORADEA-NAGYVÁRAD, CUZA VODA G.

ארוטה כשר

Restaurant STERN
Timișoara Józsefváros

Str. Vacarescu 34 volt (Bém-ucca)

Az afrikai zsidók

Afrikában 543.000 zsidó él, ebből 419.000 Észak-Afrikában. Egyiptomban 64.000. Ezek között vannak karaiták is, kik szigorúan elkülönítik magukat a többiektől. Kairóban és Alexandriában zsidó városnegyedek is léteznek. Marokkóban „Mellah“-nak hívják a gettókat, Észak-Afrika többi országaiban „Hara“-nak. Tripolisz gettójában 14.000 zsidó él, nagyrészt nyomorban. Ottani népviseletben járnak s mint kézműparosok és karavánvezetők keresik meg kenyérüket. Libiában 43.000 zsidó él. Tunisban 65.000, melyből Tunis városában egyedül 45.000. Ezek is szegények és sokat szenvednek az arabok zsidógyűlöletétől. Algirban 100.000 zsidó él, hol Algier, Oran és Constantine városokban laknak, jól organizált hitközségekben. Az ottani zsidók egyenjogúak a bennszülöttekkel, de nem játszanak politikai szerepet.

Marokkóban 132.000 sefard zsidó él. A legnagyobb hitközség Casablancában van, hol 20.000-en laknak. A marokkói zsidók a tengerparti városokban helyezkedtek el és kereskedelemmel foglalkoznak. Nagyrésztük szegény és cionista működést nem szabad kifejtsenek. A „Mellah“-uk rendszerint magas falakkal övezett. Még számos afrikai óázisban is élnek zsidók, kik az ottani egyszerű életfeltételek szerint tengetik életüket. Általában három kategóriába sorozhatók. Sefardok, askenázok és bennszülöttek. Utóbbiak gyakran az egyszerű arabok kulturáján állanak.

Abessziniában, az ottani falasakat beleértve 50.000 a számuk, Délafrikában pedig 72.000 zsidó él. Az ottani zsidók politikai egyenjogúsítást élveznek és ismert az a nagy szerep, melyet a délafrikai zsidók a cionista mozgalomban elfoglaltak.

MOZI

Cinematograf FILMPALACE mozgó
HETI MŰSORA:

Szerda: „Nyugaton a helyzet változatlant”. Rémaque háború regénye 15 hangos felvonásban. Rendes helyárok. Az előadások a film hosszúságára való tekintettel, pontosan 5, fél 8 és fél 10 órakor kezdődnek. Kedvezményes jegyek érvényesek.

Jön: a „Jazz király”. Németül beszélő 100%-ban, színes revü-film. Paul Whitemann, a világhírű jazzkomponista és teljes zenekarának fellépte. 150 tagú görli-csoport.

Jön: a „Própa házasság” Normann Kerryvel.

Jön: a „Vörös táncosnő” Dolores del Rio legújabb és legjobb filmje.

Teatrul HEIMAN szinkör.

HETI MŰSORA:

Szerdán utóljára: „Pénz az uccán”.

Csütörtök: Premier. Greta Garbo első beszélő filmje, „Anna Christie”. Világszenzáció.

Péntek, szombat, vasárnap Greta Garbo első beszélő filmje: „Anna Christie”, Világszenzáció.

Előkészületben: „Szép ismeretlen”. Marlene Dietrich ezidei egyetlen első filmje.

x Biztos existenciát nyerhet proviziós utazónő privát vevők látogatásával, bevezetett női cikkel. Óvadék és román nyelvtudás megkívántatik. Cím a kiadóban.

x Egy jó családból való zsidó árvalány elmenne egy jobb családba gyermek mellé. Háztartásban is jártas, esetleg vidékre is megy. Cím a kiadóban.

ZSIDÓ HUMOR

Minek tart nyitva?

Rabbi Amram Blumhoz, a nagynevű néhai berettyóújfalusi paphoz, hírnök jó és pihegve szólt:

— Rebbe! Rebbe! az Istenért ez a Spitz kinyitott szombaton.

A bölcs, gyermekkedélyű rabbi egy pillanatra meghökken, felhuzta bozontos szemöldökét és mosolyogva válaszolt:

— Nu és há kinyitott? Ő egy marha, egy behéme... Hisz szombaton ugye szabad se venni, se eladni, hát mit ér veled, ha nyitva is tart?

Ezek a pesti zsidók

Felkerült Hersele, a galíciai hitsorsos Budapestre és mint passzív jóténykődő, részint mint mozgó gyufa- és cipőfűzőkereskedő, élvezte a világváros szépségét és kulturáját. Pár hét múlva felkereste őt barátja Chajem, akit Hersele roppant örömmel fogadott.

— Gyere velem sétálni, mondotta Chajemnek, majd megmutatom neked a mi intézményeinket.

— Ez itt a templomunk, ez a fiú-gimnázium, ez a leány gimnázium, itt most fog épülni a mi kulturpalotánk, ez a hitközségi székház, ezek itt a mi körházaik, ez itt az árvaház és így tovább...

— Jó jó, ez mind szép, felelte Chajem, de mondd csak Hersele, mi van a Párnószéval?

— Hát tudod Chajem, az is meg volna, ha ez a sok pesti zsidó nem volna itt a nyakamon.

A mai ember tragédiája

Egy hitsorsosunknak rosszul ment a sora. Barátja tanácsot adott neki és a boldogulás útját a következőkben vázolta:

— Kereskedj koporsóval és kenyérral mert az emberek feltétlenül esznek és meghalnak.

Néhány hét múlva találkozott emberünk a barátjával és érdeklődött, hogyan vált be tanácsa?

— Hát bizony nem sikerült — sajnos — az üzlet. Kereskedem kenyérral és koporsóval — de mégsem vált be.

— ???

Az egész világ „gajszeno!” (haldoklik, kenyér már nem kell, koporsó még nem...)

A püspök és a rabbinus egészsége

A legvadabb magyarországi kurzusidején történt, hogy K. ur utazóit a vonaton együtt egy ébredő társasággal, akik nem ismerve K. urat, mindenáron meg akarták tudni, hogy milyen vallása is eredetileg K. ur? ...

— Nem tudja Uraságod véletlenül — kezdte az egyik vadászkalapos, gamásnisur, — hogy Glattfelder püspök deminenciája hogy van?

— Köszönöm szíves érdeklődését, felelt K. ur, úgy tudom, hogy az öreg ur a legjobb egészségnek örvend...

— De én úgy tudom mégis — folytatta a vadászkalapos, hogy mostanában sokat szenved deminenciája a reumától...

— Nézze uram, válaszolt erre K. ur, ha egész pontos információkat akar tőlem kapni, akkor érdeklődjön a rabbinusunk állapotára felől... arra egész pontos választ fogok tudni adni...

Nyugodtan fog aludni,

ha

„express” poloskairtót

használ.

Kapható:

STERN S. ENDRE

cégnél.

Oradea, Zöldfa-ucca 10.

Egy áveg ára 15 Lej.

Telefon: 378

Nyomatott a Gutenberg grafikai műintézet gyorsajtóján, Oradea, Fekete-sas-Passago.